

Årsmelding 2018

Frostatingsseglet er tolket på to måter:

Den ene er at det viser kong Magnus Lagabøte mens han sitter på tronen og mottar den nye Frostatingslova fra lagmannen for Frostatinget. Tingbøndene står til venstre for kongen, kongen i midten med kronen på hodet og septeret i hånden, og med den norske løven under føttene.

En annen tolking er at Magnus Lagabøte på Frostatinget på St. Hans dag i 1274 overleverer lagmannen den nye Landslov.

Innhold

Innledning	2
Førstelagmannen har ordet	4
Organisasjon og medarbeidere	5
Den dømmende virksomheten	9

Aktuelt:

• 2018: Noen saker fra året som gikk	16
• Siste jursak i Frostating lagmannsrett	19
• Sverre Erik Jebens: Takk for meg	20
• 20 spørsmål – et revolverintervju med Morten Værnes	22
• Sikkerhetsleders årsberetning	25
• Faguttrykk – ordliste	26

Ratatosk var norrøn mytologis svar på e-post

Ratatosk (Ratatoskr) er i norrøn mytologi et ekorn som levde i verdenstreet Yggdrasil. Ratatosk sprang som budbringer mellom toppen og rota av treet. Han var budbringer mellom verdenene. Han snakket med alle, fra æsene til nornene.

Innledning

Frostating lagmannsrett er en av landets seks lagmannsretter. Lagdømmet omfatter fylkene Trøndelag (sammenslått av Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag 1. januar 2018) og Møre og Romsdal. I embetskretsen var det pr. 1. oktober 2018 i alt 728 595 innbyggere, fordelt med 461 236 i Trøndelag og 267 359 i Møre og Romsdal. Lagdømmet har to lagsogn; Trondheim lagsogn, som omfatter Trøndelag, og Møre og Romsdal lagsogn.

Domstolen har sitt hovedsete i Trondheim tinghus, hvor også Sør-Trøndelag tingrett har sine lokaler. Ankeforhandlinger i saker fra Trondheim lagsogn holdes her eller i Erling Skakkes gate 60, hvor vi også disponerer en rettssal. Ankeforhandlinger i saker fra Møre og Romsdal lagsogn gjennomføres normalt i Kristiansund, Ålesund og Molde, hvor lagmannsretten har egne rettsaler i sambruk med de lokale tingrettene. Ankeforhandling kan også holdes andre steder når praktiske hensyn, særlig befarings, tilsier det.

Lagmannsretten er ankedomstol for til sammen 8 tingretter:

- Namdal tingrett, Namsos
- Inntrøndelag tingrett, Steinkjer
- Sør-Trøndelag tingrett, Trondheim
- Fosen tingrett, Brekstad
- Nordmøre tingrett, Kristiansund
- Romsdal tingrett, Molde
- Sunnmøre tingrett, Ålesund
- Søre Sunnmøre tingrett, Volda

Lagmannsretten er dessuten ankedomstol for følgende jordskifteretter:

- Nord-Trøndelag jordskifterett, Steinkjer
- Sør-Trøndelag jordskifterett, Trondheim
- Nordmøre jordskifterett, Surnadal
- Romsdal jordskifterett, Molde
- Sunnmøre jordskifterett, Ørsta

Lagmannsrettene er også førsteinstans for overprøving av Trygderettens avgjørelser.

Trondheim tinghus ble totalrenovert tidlig på 1990-tallet, og det ble gjort betydelig ombygging i 02/2003. Det er sambruk med tingretten om møterom og de store rettssalene. En ytterligere ombygging, for en mer rasjonell arealutnyttelse, bedre publikumsservice og større krav til sikkerhet og beredskap, er påkrevet. Ledig kapasitet i første etasje er delvis utnyttet til nye møterom og rettssaler. Det foreligger planer om ytterligere renovering og ombygging av lokalene i 1. etasje, blant annet for å imøtekomme behovet for en rettssal med forsterket sikkerhet og moderne tolkefasiliteter.

Foto: Klipp og Lim

Alle våre rettssaler i Trondheim tinghus og i Ålesund, er klargjort for digitale saker.

Trondheim tinghus har trådløst gjestenett til bruk for advokater, journalister og andre besøkende. Dette er også tilgjengelig i tinghusene i Ålesund, Molde og Kristiansund.

Domstoloven har bestemmelse om at saker som hovedregel skal behandles der de har sitt utspring. Vi har følgelig rettssteder/saler i Ålesund, Kristiansund og Molde. Dette medfører betydelige reiseutgifter, som den største driftskostnaden ut over lønn. Grunnet gjentatte årlige økonomiske innstramminger (særlig ABE-reformen), er reisebudsjettet langt fra tilstrekkelig til å dekke behovet. Vi forøker å bøte på dette, blant annet ved å flytte saker fra Møre og Romsdal lagsogn inn til Trondheim.

Over domstolens regnskap ble det i 2018 utenom budsjett utbetalt totalt ca. 15,3 mill. kroner i forbindelse med straffesaksavviklingen. Tilsvarende tall for 2017 var ca. 13,2 mill. kroner. Av beløpet utgjør ca. 8,2 mill. kroner godtgjørelse og reiseutgifter til forsvarere og bistandsadvokater. Det resterende dekker godtgjørelse og reiseutgifter til sakkyndige, meddommere, tolker og vitner.

I sivile saker hvor én eller begge parter har fått innvilget fri rettshjelp, ble det utbetalt totalt ca 4,2 mill. kroner til dekning av salær mv til oppnevnte prosessfullmektiger, tolker, meddommere og sakkyndige m.m. Det er særlig i barne- og familiesaker det kan være aktuelt å innvilge fri rettshjelp.

Ankegebyret var i 2018 27 120 kroner for én rettsdag, med en moderat økning etter antall rettsdager. Noen sakgrupper, f. eks. familiesaker, er fritatt for gebyr.

Kristiansund. Foto: Dag Brathole

Førstelagmannen har ordet

2018 har vært et år preget av konsolidering og digitalisering. Konsolidering – i den forstand at fokus for vår saksavvikling har vært å holde produksjonen, saksbehandlingstidene og restansene på samme nivå som i 2017. Digitalisering – fordi vi har hatt fokus på videreutvikle og øke bruken av digitale løsninger i domstolen.

Vi har grunn til å være fornøyde med vår drift i 2018. Vi har hatt en del utskiftninger og omrokninger hva gjelder medarbeidere. Noen av våre mest erfarne dommere og saksbehandlere har sluttet og nye har kommet til. Til tross for dette har skuta seilt stødig videre, vi har kontinuitet og fremdrift i saksavviklingen som aldri før. Vi har måttet holde et strengt fokus på økonomien, og vi leverer et regnskap i balanse. Saksbehandlingstider og restanser er under kontroll, men trenger et vedvarende og våkent fokus.

Digitaliseringen har vært et tilbakevendende tema i årsmeldingene de siste årene. Den store digitale begivenheten i år har vært at aktørportalen har blitt obligatorisk for advokatene, og at samtlige domstoler har blitt tilknyttet portalen. Endelig! Nå ligger alt til rette for at digitaliseringen kan gjennomføres i stor skala og omfatte alle domstoler.

Vi ser at digitaliseringen gjør saksbehandlingen vår mer effektiv. Borte er mange av de store saksbunkene, og saksflyten mellom oss, tingrettene og aktørene foregår i stor utstrekning digitalt – noen tastetrykk så er sakene som skal overprøves tilgjengelige for oss. På straffesakssiden ser vi en tydelig effektiviseringsgevinst ved å ha dokumentene digitalt tilgjengelig både ved fengslinger og ankeprøvinger og ved «digital ankeforhandling». Når det gjelder sivilsakene, er vi i gang med digitalisering av hele prosessen, og vi ser for oss at de aller fleste nye sivile sakene vil være fulldigitale i

*FØRSTELAGMANN:
Sven-Jørgen Lindsetmo.*

løpet av 2019. Samtidig ser vi at den digitale hverdagen medfører mange utfordringer, hva gjelder utstyr, tilrettelegging, driftssikkerhet og ikke minst kompetanseutvikling hos alle ansatte. Dette er utfordringer som vi må ta på alvor og som må håndteres.

Ressurssituasjonen for domstolene har vært mye omtalt i media i 2018, særlig i forbindelse med statsbudsjettet. Også dette fortjener stor oppmerksomhet i 2019, og dessverre ser det ut som om sparetiltakene i form av stillingsstopp og bemanningsreduksjoner vil fortsette. Vi kan ikke annet enn å sørge for at domstolene fremdeles har en røst i mediabildet og håpe at dette etterhvert også får budsjettmessige følger. I mellomtiden får det være opp til oss å gjøre det beste ut av de budsjetter vi har – og ha fokus på saksavvikling, kompetanse og et godt arbeidsmiljø.

Kurs for advokater, advokatsekretærer og domstolmedarbeidere i digitale dokumentutdrag – Trondheim tinghus 8.02.18.

Foto: Morten Værnes

Organisasjonen og medarbeidere

Domstolen er i 2018 ledet av førstelagmann Sven-Jørgen Lindsetmo, lagmann Kari Lynne, lagmann Hilde Vibeke Enger og administrasjonssjef Lars Kirksæther.

Frostating lagmannsrett i desember 2018. Foto: Klipp og Lim

Lagmann Kari Lynne er tillagt et særlig ansvar for behandlingen av sivile saker og lagmann Hilde Vibeke Enger tilsvarende ansvar for behandlingen av straffesaker.

Domstolen har i tillegg til ledergruppen 16 faste lagdommere, en jordskiftelagdommer, en jordskifteutreder og 10 saksbehandlere.

Lagmannsretten har en moderat spesialisering i form av at overskjønn behandles av spesielt utvalgt dommer (overskjønnsbestyrer), for tiden lagdommer Arve Rosvold Alver. Jordskiftelagdommeren er selv sagt også spesialist innen sitt fagområde. En egen gruppe dommere gjennomfører de aller fleste rettsmeklingene. Vi har også faggrupper innen henholdsvis sivilprosess og straffeprosess.

Oversikt over lagmannsrettens medarbeidere i 2018:

Ledergruppe

FØRSTELAGMANN SVEN-JØRGEN LINDSETMO, f. 1960 i Levanger, cand. jur. 1988, utnevnt lagdommer 2008, førstelagmann fra 2014. Lovrådgiver i Justisdepartementets lovavdeling, dommerfullmektig ved Stjør- og Verdal tingrett, advokat i eget firma i Steinkjer.

Verv 2018: *Ingen*

LAGMANN KARI LYNNE, f. 1956 i Ski, cand.jur. 1981, utnevnt lagdommer 2002, lagmann fra 2010. Konsulent i Handels- og skipsfartsdepartementet, politiinspektør/påtaleleder ved Trondheim politidistrikt, dommerfullmektig hos Byfogden i Trondheim, statsadvokat i Trondheim, kst. sorenskriver i Orkdal, tingrettsdommer i (gamle) Sør-Trøndelag tingrett.

Verv 2018: *Ingen*

LAGMANN HILDE VIBEKE ENGER, f. 1970 i Oslo, cand.jur. 1996, utnevnt lagdommer 2014, lagmann fra 2018. Politijurist ved Ringerike og Sør-Trøndelag politidistrikt, dommerfullmektig i Levanger, statsadvokat i Trondheim, seniorrådgiver i Domstoladministrasjonen, fylkesnemndsleder i Trøndelag. Konstituert lagmann fra 1. juni 2017.

Verv 2018:

- Medlem av Nidaros bispedømmes fagetiske personaleråd

ADMINISTRASJONSSJEF LARS KIRKSÆTHER, f. 1967 i Trondheim. Administrasjonssjef fra 2013.

Verv 2018: *Ingen*

Dommere

LAGDOMMER SVERRE ERIK JEBENS, f. 1949 i Bergen, cand.jur. 1977, utnevnt 1988. Vit.ass. ved Nordisk institutt for sjørett og Institutt for offentlig rett ved UiO, dommerfullmektig i Inderøy, advokatfullmektig i Trondheim. Politiadjutant i Trondheim, førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, kommuneadvokat i Trondheim. Dommer ved Den europeiske menneskerettsdomstol i perioden 2004–2011. Fratrådte 1. juni 2018.

Verv 2018:

- *Foreleser ved Universitetet i Bergen, Juridisk fakultet*
- *Medlem av redaksjonsrådet for Tidsskrift for erstatningsrett*
- *Ad hoc-dommer ved Den europeiske menneskerettsdomstol fra 2017*

LAGDOMMER MATS STENSRUD, f. 1950 i Trondheim, cand.jur. 1977, utnevnt 1989. Vit.ass. ved Institutt for privatrett ved Universitetet i Oslo, førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, leder for juridisk avdeling i Forretningsbanken AS, dommerfullmektig i Midt-Trøndelag, advokat i eget firma i Trondheim.

Verv 2018:

- *Kretsmekler (Trøndelag og Møre og Romsdal) frem til 1. juli 2018.*
- *Medlem av fagutvalget for sivilprosess, Juristenes Utdanningssenter*

LAGDOMMER RANDI GRØNDALEN, f. 1952 i Åmot i Østerdalen, oppvokst i Løten, cand.jur. 1979, utnevnt 1989. Konsulent i Miljøverndepartementet, dommerfullmektig hos byfogden i Trondheim, advokat i Forretningsbanken AS.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER ARVE ROSVOLD ALVER, f. 1951 i Stjørdal, cand.jur. 1976, utnevnt 2000. Dommerfullmektig i Lofoten, leder for juridisk avdeling Forretningsbanken AS og Fokus Bank AS region nord. Advokatvirksomhet i Bergen, Stjørdal og Trondheim. Møterett for Høyesterett fra 1994.

Verv 2018:

- *Medlem av Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) frem til 1. juni 2018.*

LAGDOMMER DAG BRATHOLE, f. 1951 i Haugesund, cand.jur. 1977, utnevnt i 2000. Konsulent i Justisdepartementet, dommerfullmektig ved Nordmøre herredsrett, advokat i Kreditkassen, advokat i eget firma i Kristiansund. Internasjonal juridisk rådgiver i NORLAG i 2007–2008 og i NORLAM 2010–2012, internasjonal dommer i Kosovo 2013–2014. Internasjonal juridisk rådgiver for NORLAU i Ukraina i 2016.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER ARNE K. UGGERUD, f. 1957 i Lærdal, cand.jur. 1984, utnevnt lagdommer 2001. Saksbehandler i Justisdepartementet, dommerfullmektig i Sør-Østerdal, politijurist ved Uttrøndelag politikammer, advokatfullmektig i Oslo, statsadvokat i Trondheim.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER KNUT RØSTUM, f. 1948 på Byneset, cand.jur. 1974, utnevnt 2002, politifullmektig i Trondheim, dommerfullmektig i Orkdal, advokat i eget firma i Trondheim. Møterett for Høyesterett fra 1997. Fratrådte 1. september 2018.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER ROGER FAANES, f. 1951 i Trondheim, cand.jur. 1976, utnevnt 2003. Dommerfullmektig i Fosen tingrett, konsulent i Aust-Agder fylkeskommune, advokat i Ørland, tingrettsdommer i Nordmøre tingrett. Fratrådte 1. august 2018.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER IVAR SØLBERG, f. 1956 i Ålesund, cand. jur. 1984, utnevnt 2004. Konsulent i Justisdepartementet, politifullmektig i Østerdal og Hamar politidistrikter, dommerfullmektig i Sør-Hedmark, førstekonsulent hos fylkesmannen i Hedmark, advokat i eget firma i Ålesund.

Verv 2018:

- *Leder av Domsutvalget for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite.*

LAGDOMMER MARIT FORSNES, f. 1968 i Kristiansund, cand. jur. 1995, utnevnt 2010. Dommerfullmektig hos byfogden i Trondheim og i Midt-Trøndelag tingrett. Advokat i forskjellige firma i Trondheim.

Verv 2018:

- *Nestleder i Domsutvalget til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.*
- *Styremedlem i Den norske Dommerforening (til juni 2018).*
- *Varamedlem i Innstillingsrådet for dommere.*

LAGDOMMER BJØRN O. BERG, f. 1969 i Levanger, cand.jur. 1996, dr. juris 2004, utnevnt 2014, Vit.ass. Institutt for Offentlig rett ved UiO, førstekonsulent Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, universitetsstipendiat Universitetet i Oslo, utvalgssekretær Stortinget, advokat i Trondheim, tingrettsdommer/kst. nestleder i Sør-Trøndelag tingrett.

Verv 2018:

- *Medlem av Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) fra 1. november 2018.*

LAGDOMMER SISSEL FINSTAD, f. 1966 i Steinkjer, cand.jur. 1994, utnevnt 2013. Utvalgssekretær i Helse- og Sosialdepartementet, rådgiver i Justisdepartementets polaravdeling, seniorrådgiver og konstituert assisterende sysselmann på Svalbard, dommerfullmektig ved Nord-Troms tingrett. Konstituert lagdommer i Hålogaland lagmannsrett 2008, lagdommer i Hålogaland lagmannsrett 2010.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER ERLEND MALVIK MOEN, f. 1967, cand.jur. 1994, utnevnt 2014. Konsulent i Kommunal og arbeidsdepartementet og Justisdepartementet, dommerfullmektig ved Senja tingrett og Oslo tingrett, advokat i flere firma i Trondheim, politijurist i hhv. Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag politidistrikt, tingrettsdommer ved Nordmøre tingrett.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER OLAV MAGNUS HOHLE, f. 1962 i Oslo, cand.jur. 1989, utnevnt i 2015. Førstekonsulent i Statens forurensningstilsyn, dommerfullmektig hos Byfogden i Trondheim og Gauldal sorenskriverembete, advokat i eget firma i Trondheim, konstituert lagdommer, tingrettsdommer i Sør-Trøndelag tingrett.

Verv 2018:

- *Leder av Tilsynsrådet for Kriminalomsorgen region nord*

JORDSKIFTELAGDOMMER MAGNE REITEN, f. 1961 i Midsund, jordskifte kandidat (NLH) i 1987, utnevnt i 2015. Stipendiat ved institutt for jordskifte, NLH, jordskiftedommer Romsdal jordskifterett, utredningsleder Landbruksdepartementet, jordskifteoverrettsleder Frostating jordskifteoverrett.

Verv 2018:

Sensor, NMBU-Ås

LAGDOMMER RAGNHILD VADA, f. 1961 i Steinkjer, cand.jur 1988, dr. juris 2007, utnevnt i 2016. Konsulent i Sosialdepartementet, kontorsjef hos Fylkeslegen i Nord-Trøndelag, førsteamanuensis ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, gjesteforsker ved EUI, Firenze og UCLA Los Angeles, tingrettsdommer ved Inntrøndelag tingrett.

Verv 2018: *Ingen*

LAGDOMMER KJERSTI RISEM-JOHANSEN, f. 1971 i Trondheim, cand.jur 1997, utnevnt 2016. Vit.ass. Institutt for Offentlig rett ved UiO, advokatfullmektig i Oslo, dommerfullmektig i Sør-Trøndelag tingrett, advokat/partner i Trondheim.

Verv 2018: *Ingen*

To av de fratrådte: Sverre Erik Jebens og Knut Røstum. Foto: Klipp og Lim

LAGDOMMER ANNIKEN MELLEGAARD DOUGLASS, f. 1975 i Trondheim, cand.jur 2005, utnevnt 2018. Advokat i eget firma i Trondheim, advokat på verv i Spesialenheten for politisaker, konstituert lagdommer i Frostating lagmannsrett.

Verv 2018: *Ingen*

Domstolen har i perioder hatt følgende konstituerte lagdommere i 2018:

- ADVOKAT ANNIKEN MELLEGAARD DOUGLASS
- FYLKESNEMNDSLEDER LARS MAGNUS BERGH

Som ytterligere dommerressurs har domstolen i løpet av året dessuten hatt følgende ekstraordinære lagdommere (pensjonerte dommere, eventuelt andre jurister, konstituert for to år om gangen til å gjøre tjeneste i lagmannsretten etter domstolens behov):

- SORENSKRIVER INGOLV JOA
- SORENSKRIVER MAGNE NERLAND
- LAGDOMMER HANS O. KVELI
- AVDELINGSDIREKTØR WILLY NESSET
- FØRSTELAGMANN AAGE RUNDBERGET
- LAGMANN GUNNAR GREGER HAGEN
- LAGDOMMER JON KAPELRUD
- LAGDOMMER SISSEL ENDRESEN
- SORENSKRIVER ODD BARTNES
- TINGRETTSDOMMER LEIF HOLM
- SORENSKRIVER ROLF KARSET
- LAGDOMMER KNUT RØSTUM
(fra 1. november 2018)
- LAGDOMMER SVERRE ERIK JEBENS
(fra 1. november 2018)

I tillegg har tingrettsdommere innen lagdømmet blitt tilkalt for å tjenestegjøre i lagmannsretten.

Utreder

JORDSKIFTEUTREDER VIGGO FINSET,
ansatt 2016

Saksbehandlere

RÅDGIVER MORTEN VÆRNES,
ansatt 2008, IKT/informasjon/økonomi/adm.-sjefens
stedfortreder.

RÅDGIVER BIRTHE E. RØED BUARØ,
ansatt 2002, leder av berammerkontoret/
reisebestillinger/adm.sjefens stedfortreder.

RÅDGIVER ELISABETH WRÅLI,
ansatt 1998, regnskap/økonomi

FØRSTEKONSULENT BERIT K. HØGNES,
ansatt 1990, saksbehandling. Gikk av med pensjon
31. august 2018.

FØRSTEKONSULENT MARIA ELENA SOTUYO,
ansatt 1995, straffesaker/meddommerkontakt/
saksbehandling/beramning

FØRSTEKONSULENT TURID A. M. MEIDELL,
ansatt 2003, ekspedisjon/saksbehandling

FØRSTEKONSULENT ANNE-GRETHER
JOHANSEN, ansatt 2005, saksbehandling/
ekspedisjon/bibliotek

FØRSTEKONSULENT KJERSTI STRAND,
ansatt 2007, saksbehandling/ekspedisjon.
Gikk av med pensjon 1. april 2018.

FØRSTEKONSULENT SYLVI ELTOFT,
ansatt 2012, saksbehandling/ekspedisjon/økonomi

FØRSTEKONSULENT LENA KJØSNES,
ansatt 2015, saksbehandling/ekspedisjon

FØRSTEKONSULENT JENNIFER BJERKÅS,
vikar

FØRSTEKONSULENT LINDA S. JOHANNESSEN,
vikar

Rettsbetjenter

Trondheim:
ODD HARALD NYSETER
TORSTEIN ARNTZEN

Molde/Kristiansund:
GUNNAR HØGSETH

Ålesund:
LARS TOLO

Den dømmende virksomheten

Frostatings lagmannsrett er en anke-domstol, som behandler anker over avgjørelser fra tingrettene som ligger innenfor vårt lagdømme, dvs Trøndelag og Møre og Romsdal fylker. Vår virksomhet kan inndeles i to hovedområder – behandling av straffesaker og sivile saker.

Hovedtrekk 2018

Saksinngangen i 2018 har sunket i forhold til 2016 og 2017. Vi fikk inn til sammen 932 saker, og har avsagt 216 dommer i 2018, fordelt på 130 dommer i straffesaker og 86 dommer i sivile saker. Det er avhjemlet 8 overskjønn. Antallet rettsmøtetimer har - naturlig nok - også gått noe ned, fra 3072 timer i 2017 til 2784 timer i 2018. Året sett under ett har likevel vært preget av fortsatt stor arbeidsbelastning og travle dager for både dommere og saksbehandlere. Selv om saksinngangen har vært mindre, medfører ABE-reformen at vi pålegges å holde både dommerembeter og saksbehandlerstillinger vakante ved ledighet. Vi er mao færre til å behandle sakene. Merkbare gevinster fra den stadig økende digitaliseringen lar vente på seg.

Restansesituasjonen er fortsatt under kontroll, selv om vi ser en økning. Ved årsskriftet 2018/2019 har vi en restanse på 106 sivile ankesaker (anke over dom) og 51 henviste straffesaker. Vi har fortsatt en relativt kort berammingshorisont. Normalt berammer vi sakene med ankeforhandling 3-4 måneder etter at saken har kommet inn, litt avhengig av sakens størrelse og kompleksitet og tidspunktet den kommer inn på. Vi ser imidlertid nå en tendens til stadig lengre straffesaker, noe som vanskeliggjør dette.

Foto: Klipp og Lim

Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden er nå nede i 137 dager for henviste straffesaker og 129 dager for sivile saker.

Generelt – saksbehandlingstider

Justisdepartementet fastsatte i sin tid, med tilslutning fra Stortinget, mål for saksbehandlingstiden ved domstolene.

For lagmannsrettene er kravet for straffesaker tre måneder fra saken kom inn til dom er avsagt. Var siktede under 18 år da handlingen ble begått eller er han/hun varetektsfengslet, skal ankeforhandlingen være påbegynt innen åtte uker etter at anken ble henvist til ankeforhandling. I straffesaker med slike lovbestemte frister er det ofte ikke mulig å få berammet saken innenfor fristen. Dette skyldes flere faktorer. Dels den generelle ressursituasjon hva gjelder bemanning og dommerkapasitet, men også at eksterne aktører, dvs. aktorer, forsvarere og bistandsadvokater ikke har kunnet møte i retten når lagmannsretten har hatt ledig kapasitet. På grunnlag av vår samlede ressursituasjon, herunder de besparelser vi er pålagt gjennom tilsetningsstoppen, var vårt mål for 2018 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 150 dager for alle henviste straffesaker. Vi har nådd dette målet, idet gjennomsnittlig saksbehandlingstid for disse sakene kom helt ned i 137 dager.

For *sivile saker* stilles krav om at ankeforhandling skal holdes senest seks måneder etter at anken kom inn. Dom skal være avsagt innen fire uker etter avslutning av ankeforhandlingen.

For *anke over kjennelser* og beslutninger er ikke saksbehandlingstiden tilsvarende målsatt, men for fengselingssaker gjelder det selvsagte at anken skal behandles snarest mulig. Det samme gjelder f. eks førerkortbeslag. Det følger ellers av sakens karakter at enkelte typer midlertidige avgjørelser må treffes hurtig, mens andre avgjørelser uten større skade kan vente, f. eks. anke over tingrettens sakskostnadsavgjørelser.

Et forhold som påvirker saksbehandlingstiden i negativ retning, er utsettelse av berammede ankeforhandlinger. I 2018 ble 7 av 124 berammede straffesaker, og 9 av 155 berammede sivile ankesaker, utsatt. Samtlige utsettelser var tvingende nødvendig og utenfor lagmannsrettens kontroll. En utsettelse medfører gjerne en forlengelse av saksbehandlingstiden med 2–3 måneder. I tillegg ble 12 berammede straffesaker trukket, og 45 berammede sivile ankesaker trukket/forlikt før ankeforhandling. Sett fra lagmannsrettens ståsted er det svært uheldig at saker utsettes eller trekkes på et tidspunkt som ligger så nært den planlagte ankeforhandling at det ikke er mulig å erstatte saken med en ny sak. Lagmannsretten driver derfor med en viss overbooking, dvs. at vi berammer noen flere saker enn det vi egentlig har kapasitet til, for å sikre en best mulig ressursutnyttelse. Helt unntaksvis kan dette føre til at vi må utsette saker pga. dommermangel, selv om vi strekker oss så langt vi kan for å unngå dette.

Straffesaker

I 2018 mottok lagmannsretten 306 anker over dom i straffesaker. Ankeutvalget behandlet 326 saker, og henviste 132, noe som gir en henvisningsprosent på 40,5 %. Av de 132 sakene var 60 såkalte 6-årssaker hvor domfelte har en ubetinget rett til ankebehandling.

Ankeprøving

En anke til lagmannsretten over tingrettens straffedom behandles først av tre dommere som ankeprøvingssak. De tre dommerne avgjør da om anken skal henvises til ankeforhandling eller nektes fremmet.

Anke fra siktede som angår forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år, skal henvises til ankeforhandling.

Anke over forhold hvor påtalemyndigheten ikke har påstått, og tingretten ikke har idømt, annen reaksjon enn bot, inndragning eller tap av retten til å føre motorvogn, kan ikke fremmes til ankeforhandling uten lagmannsrettens samtykke.

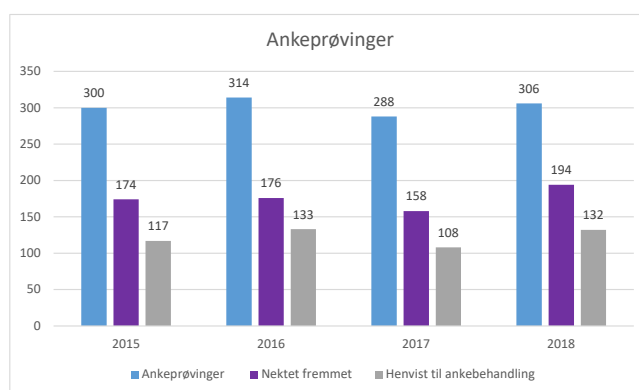
I andre saker kan siktedes anke nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram.

En anke fra påtalemyndigheten kan alltid nektes fremmet til ankeforhandling når lagmannsretten finner at anken gjelder spørsmål av mindre betydning, eller det ellers ikke er grunn til at anken blir prøvd.

En avgjørelse om å nekte en anke fremmet til ankeforhandling treffes ved en begrunnet beslutning. Det kreves enstemmighet.

Lagmannsretten kan også, på visse vilkår, avgjøre anken allerede under ankeprøvingen uten at det holdes ankeforhandling. Det mest praktiske er at lagmannsretten finner at tingrettens dom må oppheves eller at straffen bør settes ned.

I 2018 realitetsbehandlet lagmannsretten 114 straffesaker. I 71 saker ble skyldspørsmålet behandlet på nytt, og 12 av disse sakene ble behandlet med jury, de øvrige med meddomsrett. Siste juriesak ble behandlet i september 2018. Ved utløpet av 2018 hadde vi 51 henviste straffesaker i restanse. Det er en restanse-situasjon vi er godt fornøyde med.

Under ankeforhandlingen vil lagmannsretten ha forskjellig sammensetning, alt avhengig av sakstype og hvilke spørsmål som står til behandling. Det sondres her mellom meddomsrettsaker - hvor det deltar meddommere trukket fra meddommerutvalgene - og fagdommersaker.

Særlig om meddommerutvalgene

Utvalgene av meddommere er sammensatt etter forslag fra den enkelte kommune, med et antall som er avhengig av kommunens innbyggertall. Det totale antall meddommere til disposisjon for Frostating

lagmannsrett er i overkant av 1500. Det er da lagt til grunn at den enkelte meddommer gjør tjeneste 2–3 ganger i løpet av året.

Vi har de senere år registrert at det ikke har blitt lettere å bemanne straffesakene med det lovbestemte antallet meddommere. Dette gjaldt særlig i juriesakene, men også meddomsrettsakene, hvor det skal trekkes ut fem meddommere og to varemeddommere. Sakene tar stadig lengre tid, og også meddommere er travle mennesker. Vilkårene for fritak er imidlertid strenge.

Realitetsbehandlingen av anke over straffedom

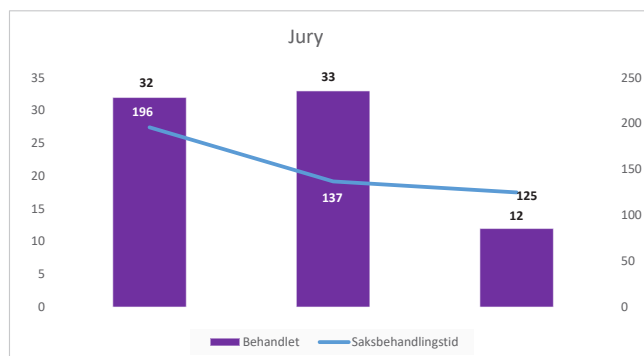
Fra og med 2018 skulle alle anker hvor skyldspørsmålet er henvist til ny behandling, behandles av såkalt stor meddomsrett. Dette erstattet juryordningen. Overgangsreglene innebar at vi i 2018 fortsatt behandlet noen saker med jury, det er de sakene som ble anket i løpet av 2017. Fra og med 1. januar 2019 er juryordningen definitivt et avsluttet kapittel.

Stor meddomsrett består nå av fem lekdommere og to fagdommere. De to fagdommerne skal være faste dommere i lagmannsretten.

Domfellelse i disse sakene forutsetter at minimum fem av rettens medlemmer, hvorav minst en av fagdommerne, finner tiltalte skyldig. En domfellelse skal begrunnes skriftlig. Finnes den tiltalte skyldig, skal den samlede rett også utmåle straffen og ta stilling til et eventuelt erstatningskrav fra fornærmede i saken. Ordningen innebærer en viss forenkling av lagmannsrettens behandling av skyldanker i de alvorligste straffesakene. Vår erfaring så langt er imidlertid at ordningen med bare to fagdommere innebærer en betydelig større belastning på disse enn ved den tidligere ordningen med tre fagdommere og fire meddommere.

JURYSAKER

Det innkom 3 juriesaker i 2018. (anken i disse er datert i 2017) Vi realitetsbehandlet 12 saker, den siste i september 2018. Saksbehandlingstiden på disse sakene var 125 dager.

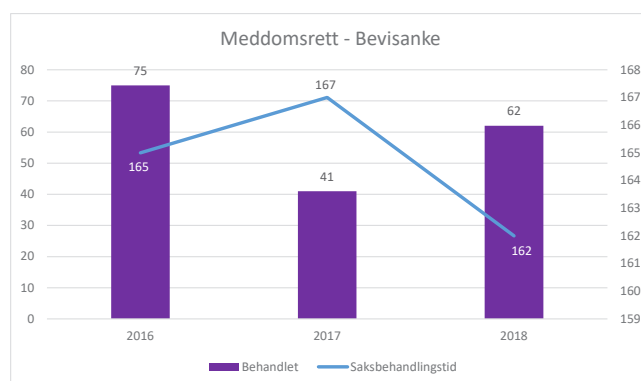

MEDDOMSRETTSAKER

Bevisanker

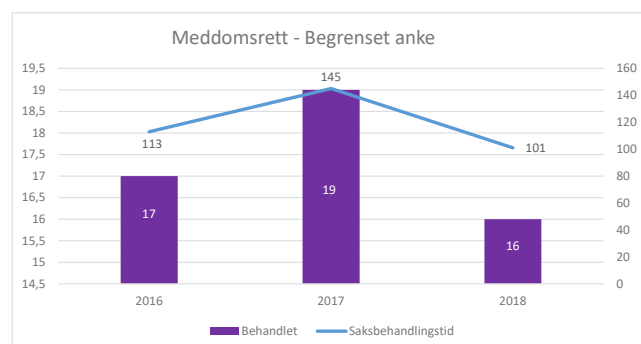
Det innkom (ble henvist) 83 meddomsrettsaker i 2018, hvorav 41 med en strafferamme over 6 år. Ved årsskiftet har vi en restanse på totalt 45 meddomsrettsaker hvor skyldspørsmålet skal prøves på nytt.

Saksbehandlingstiden for behandlede saker er omtrent som tidligere – 162 dager.

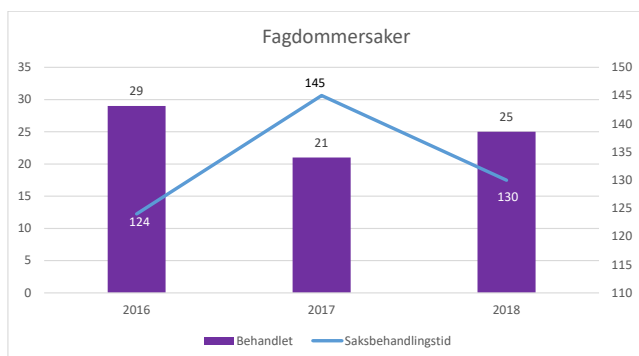
Begrensede anker

I disse sakene behandles ikke skyldspørsmålet, og ankene gjelder typisk straffutmålingen i saker med strafferamme over seks år, eller anker over saksbehandlingen eller rettsanvendelsen. Det ble henvist 18 slike saker i 2018. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på avgjorte saker var 101 dager. Ved årsskiftet hadde vi 5 ubehandlede saker i restanse.

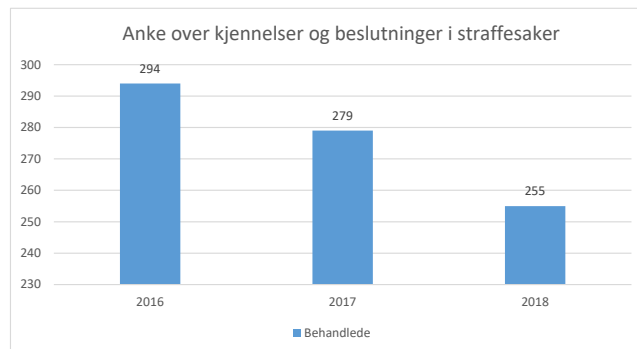
FAGDOMMERSAKER

Fagdommersakene, hvor lagmannsretten settes bare med tre fagdommere, utgjør i all hovedsak henviste anker over straffutmålingen i saker med strafferamme inntil 6 års fengsel. Det ble i 2018 henvist 26 fagdommersaker. Vi behandlet 25 saker, med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 130 dager. Restansen ved årsskiftet var 6 saker.

Anke over kjennelser og beslutninger i straffesaker

Antallet anker over kjennelser og beslutninger i straffesaker kan variere mye fra år til år. I 2017 fikk vi inn 283 anker og behandlet 279 saker. I 2018 fikk vi inn 257 saker og behandlet 255. De vanligste sakene er over-

prøving av tingrettens kjennelser om varetektsfengsling, førerkortbeslag og besøksforbud. Behandlingen skjer normalt skriftlig på grunnlag av sakens dokumenter. Avgjørelsen treffes av tre fagdommere.

Slike saker avgjøres raskt, og den gjennomsnittlige behandlingstiden var på 8 dager. Restansen var ved årsskiftet på 9 saker.

Gjenåpning av straffesaker

Begjæringer om gjenåpning av straffesaker behandles av «Gjenopptakelseskommisjonen for straffesaker». En gjenopptatt straffesak skal behandles ved en annen (sideordnet) domstol enn den som sist behandlet saken.

Tinghaugen, bauta på Frosta. Foto: Klipp og Lim

Sivile saker

Anke over dom

Lagmannsretten er ankeinstans for sivile dommer i tingrettene. Når anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner kan den ikke fremmes uten rettens samtykke. Anke i barnevernsaker kan ikke fremmes uten samtykke fra lagmannsrettens ankeutvalg.

Ankesakene avgjøres som hovedregel etter muntlig ankeforhandling. Retten settes alltid med tre juridiske dommere. Som regel er to av dommerne faste embetsdommere og den tredje en ekstraordinær lagdommer (pensjonist) eller en tilkalt tingrettsdommer. Partene kan i tillegg begjære retten satt med to meddommere trukket fra lagsognets meddommerutvalg. Hvis det kreves fagkyndighet, kan retten oppnevne meddommere med særlig kunnskap innen det område saken gjelder. I noen saker, for eksempel barnevern og arbeidsrettssaker, skal som hovedregel meddommere – også fagkyndige meddommere – delta.

Lagmannsretten kan beslutte skriftlig behandling av en sivil ankesak. Tre fagdommere treffer da avgjørelse på grunnlag av sakens dokumenter.

Saksinngangen i 2018 har vært på 225 saker. Vi har avviklet 215 saker, hvorav 85 saker har endt med dom. Vi har gjennomført 17 rettsmeklinger og oppnådde (retts)forlik i 10 av sakene. 12 saker ble trukket som forliket før ankeforhandlingen. 9 anker har blitt nektet fremmet etter skriftlig behandling.

Vår saksbehandlingstid i de sivile ankesakene er nå nede på «historisk lave» 129 dager. Det er godt innenfor Stortingets krav på 180 dager (seks måneder).

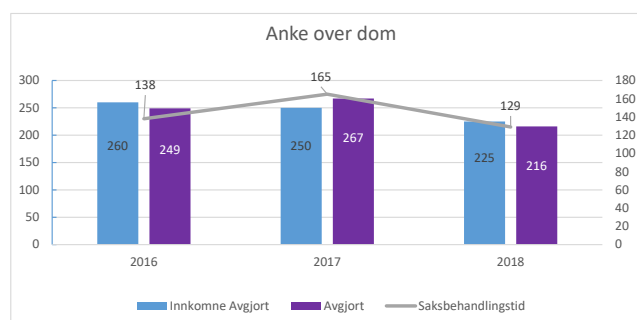
Vi hadde som målsetting at restansene ikke skulle øke i 2018. Det har de imidlertid gjort – de har gått opp fra 98 saker ved utgangen av 2017 til 105 saker ved utgangen av 2018. Restansesituasjonen må likevel betraktes som tilfredsstillende.

Barnevernssakene inngår i ovennevnte tall. De utgjør en ikke ubetydelig andel av lagmannsrettens saker, og er svært arbeidskrevende. Ankebehandling av slike saker er betinget av at lagmannsretten gir samtykke

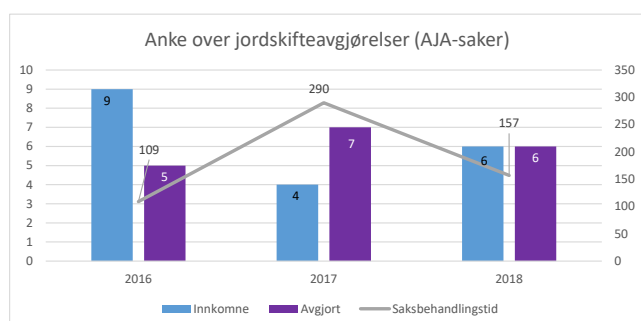
Midsund Foto: Sylvi Eltoft

til dette. Vurderingen av om det skal gis samtykke til ankebehandling avgjøres av tre dommere, og en beslutning om ikke å gi samtykke skal begrunnes. Innkomsten av barnevernsaker har gått ned sammenlignet med forgående år. I 2018 kom det inn 34 slike saker. Det ble gitt samtykke til ankebehandling av 6 saker, dvs. i 17,1 % av sakene. I de sakene hvor samtykke gis, skal saken behandles som en ordinær sivil ankesak med muntlig ankeforhandling. Ofte går sakene over flere dager. Det ble avsagt 5 dommer i disse sakene. Saksbehandlingstiden i de sakene det ble avsagt dom, lå i 2018 på 330 dager i gjennomsnitt, hvilket i sivile saker er for høyt. Restansen er på 10 saker.

Ankesaker fra jordskifterettene

Fra 1. januar 2016 har lagmannsretten ansvaret for behandling av alle anker fra jordskifterettene. Disse sakene omfatter anke over jordskifteavgjørelse, skjønn, dom, kjennelse og beslutning. Det ble behandlet i alt 25 saker med anker fra jordskifterettene i 2018, mot 26 saker i 2017. Innkomsten av nye saker fra jordskifterettene i 2018 var 22, mot 21 nye saker i 2017. Restansen ved årsskiftet er 9 saker. For sakstypen anke over jordskifteavgjørelse kom det inn 6 nye saker i 2018, mot 4 i 2017.

Overskjønn

Lagmannsretten er overskjønnsinstans. Overskjønn settes med en lagdommer som rettens leder og to eller fire skjønnsmedlemmer oppnevnt for den enkelte sak. Det er egne utvalg av skjønnsmedlemmer for hvert lagsogn.

Skjønnsakene knytter seg ofte til det offentlige erverv (ekspropriasjon) av fast eiendom og rettigheter. I all hovedsak gjelder dette grunnerverv til større vegprosjekt og kommunale erverv av utbyggingsområder. Innenfor «privat sektor» behandles først og fremst overskjønn over odelstakster (odelsovertakst) og skjønn knyttet til veglovens bestemmelser om bruksrett til veg.

I Frostating lagmannsrett behandles overskjønnene av to dommere i turnus på to – tre år.

Saksbehandlingstiden for overskjønn må ses i sammenheng med at disse sakene vanligvis behandles i befaringssesongen april – oktober, uavhengig av når de kommer inn til lagmannsretten.

Det ble avhjemlet 8 overskjønn i 2018. Innkomsten var på 9 saker, og ved årsskiftet har vi en beskjeden

restanse på 6 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 186 dager i 2018. I skjønns sakene er det som regel påkrevet med befaring (på bar mark), hvilket bidrar til at saksbehandlingstiden i disse sakene ofte er noe høyere enn for de ordinære sivile ankesakene.

Førsteinstanssaker (trygdesaker)

Etter trygderettsloven § 26 kan domstolene prøve lovligheten av Trygderettens kjennelser. Søksmål til prøvelse av slike avgjørelser bringes inn for lagmannsretten som førsteinstans. Behandlingen av disse sakene følger de samme bestemmelser i tvisteloven som styrer tingrettens behandling av sivile saker. Vi hadde også i 2018 en svært beskjeden innkomst av slike saker, kun 7 saker. Vi behandlet 9 saker, og har ved årsskiftet en restanse på 7 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 205 dager, hvilket også er noe for høyt. Dette er imidlertid saker av svært ulik art, og hvor utenforliggende årsaker ofte medvirker til lang saksbehandlingstid.

Gjenåpning av sivile saker

Etter tvisteloven kap. 31 kan lagmannsrettens rettskraftige avgjørelser på visse vilkår kreves gjenåpnet. Begjæring om dette sendes til en annen lagmannsrett, med grense til den lagmannsrett som har avsagt avgjørelsen. Frostating lagmannsrett behandler derfor begjæringer om gjenåpning av avgjørelser både fra Hålogaland lagmannsrett, Gulating lagmannsrett og Eidsivating lagmannsrett, da vi grenser til disse lagdommene. Dersom en avgjørelse tillates gjenåpnet, fortsetter saken etter de regler som gjelder for den aktuelle sakstypen.

Anke over kjennelser og beslutninger

Anke over kjennelser og beslutninger i sivile saker avgjøres av tre fagdommere, som hovedregel etter

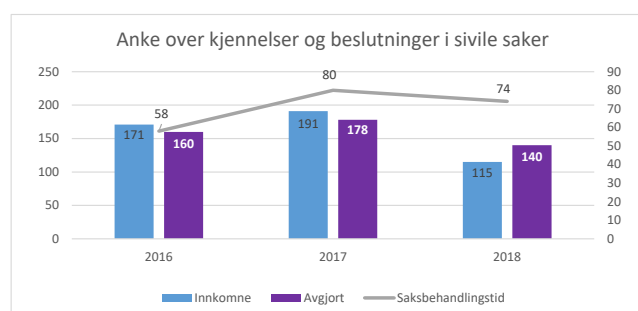

Foto: Morten Værnes

skriftlige innlegg. Retten kan imidlertid beslutte å holde muntlig forhandling hvis det anses hensiktsmessig. De fleste anker over kjennelser retter seg mot tingrettens prosessuelle avgjørelser, samt saks-kostnadsavgjørelser. Ut over dette kan sakene gjelde alle rettsområder, og de kan være både omfattende og kompliserte. Det kom inn bare 115 slike saker i 2018, og vi behandlet 140 saker, med en gjennomsnittlig behandlingstid på 74 dager.

Rettsmekling

Lagmannsretten tilbyr rettsmekling i alle sivile ankesaker med fri rådighet. Rettsmeklingen foretas av dommere med særlig interesse for og erfaring med rettsmekling. Vi har god erfaring med rettsmekling og i 2018 ble det meklet i 17 saker, med retts(forlik) i 10 saker. Lagmannsretten ønsker å mekle i flere i saker, og vi mener det her ligger et ubenyttet potensiale både for partene og retten.

I tillegg til rettsmeklingsforlik kommer de forlik som inngås før eller under ankeforhandlingen, ofte etter initiativ fra saksforberedende dommer eller fra rettens leder, jf. tvisteloven § 8-1, hvorefter retten på et hvert trinn av saken skal vurdere muligheten for å få saken løst i minnelighet.

Anker til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser. Lagmannsretten utfører en del forberedende behandling av disse, så som innhenting av tilsvare og innkreving av gebyr.

Høyesteretts behandling av anker over Frostating lagmannsretts avgjørelser hadde i 2018 slikt utfall:

SIVILE SAKER – Anker over dommer	
Totalt antall behandlete	52
Nektet fremmet	38
Forkastet	8
Opphevet	3
Tatt til følge	3

SIVILE SAKER Anker over kjennelser og beslutninger	
Totalt antall behandlete	65
Avvist	1
Nektet fremmet	33
Forkastet	24
Opphevet	3
Tatt til følge	4

STRAFFESAKER – Anker over dommer	
Totalt antall behandlete	31
Nektet fremmet	29
Forkastet	2
Opphevet	0
Tatt til følge	0

STRAFFESAKER Anker over kjennelser og beslutninger	
Totalt antall behandlete	56
Avvist	7
Forkastet	44
Opphevet (tatt til følge)	4
Annet/hevet	1

2018: Noen saker fra året som gikk

Her er et assortert utvalg av saker som lagmannsretten behandlet i 2018. Som det fremgår er spennvidden stor, både i sivilsakene og i straffesakene. En del av straffesakene har tilknytning til vår tids informasjonsteknologi, som nettovergrep mot barn, hatefulle ytringer i en blogg, utilbørlig påvirkning av aktør i rettsvesenet ved SMS. Mange av erstatningssakene gjelder det offentlige handlemåte. Særlig har reglene om offentlige anskaffelser gitt opphav til tallrike erstatningssøksmål. Også barnevernets handlinger – eller passivitet – kan gi grunnlag for ansvar, men praksis viser at det skal en del til.

Nettovergrep mot barn: LF-2018-66311 - [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En 38 år gammel mann ble dømt til fengsel i 9 år for en rekke ulike nettovergrep mot i alt 10 forskjellige fornærmede. De fleste av forholdene var tilstått. Anken gjaldt om han var skyldig i seksuell handling mot en jente på seks og et halvt år, og straffutmålingen. Under dissens (5-2) ble han domfelt også for det siste. Det alvorligste forholdet gjaldt seksuell omgang likestilt med samleie, hvor han ved truende adferd hadde fått en mindreårig jente til å utføre seksuell omgang med seg selv. Ved å misbruke identiteten til en bekjent hadde han utgitt seg for å være en gutt på 17-18 år, og kommet i kontakt med sårbare jenter i alderen 11-15 år på blant annet chat.no, og han fortsatte samtalene med dem på chat og telefon. Innledningsvis fremsto han imøtekommende og hyggelig og etablerte et tillitsforhold til jentene. Han fikk dem til å sende nakenbilder av seg selv, bl.a. nærbilder og filmsnutter av kjønnsorgan. Etter kort tid ble samtalene mer seksualiserte og truende, og tiltalte beskrev blant annet groteske seksuelle handlinger som gruppevoldtekt og sex

med svært små barn og dyr. Han fremsto svært manipulerende, empatiløs og kontrollerende overfor jentene. I straffskjerpene retning ble det også lagt vekt på at tiltalte var nesten ferdig utdannet sosionom. Sakens alder og tiltaltes tilståelse – som kom etter hvert – var formildende.

Unndragelse fra barnevernets omsorg: LF-2018-95542 – [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En mor hadde holdt sin 14 år gamle datter borte fra barnevernets omsorg i 4 uker. Med henvisning til praksis fra Høyesterett kom lagmannsretten til at utgangspunktet for straffutmålingen var fengsel i 120 dager. Fordi saken var blitt gammel og moren hadde erkjent de faktiske forholdene, idømte lagmannsretten fengsel i 90 dager. Straffen ble gjort betinget. Lagmannsretten la vekt på at det var grunn til å frykte at datteren, som er særlig sårbar, ville oppleve en betydelig grad av skyldfølelse dersom moren må sone fengselsstraff. Omsorgsunndragelsen ble utløst av at datteren nektet å dra tilbake til barneverninstitusjonen.

Molde Foto: Dag Brathole

Økonomisk utroskap: LF-2018-64891 – [Lovdata PRO / Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En far og en sønn ble dømt for utroskap mot et aksjeselskap som familien eide. Far, som var hovedmann, ble dømt for å ha opptatt et ulovlig lån gjennom seks år med lånesaldo som på det meste oversteg 30 millioner kroner. Han ble også dømt for utroskap ved å ha solgt aksjer til overpris til egen fordel og i strid med selskapets interesse, og derved påført selskapet et tap på 10 750 000 kroner. Straffen ble satt til fengsel i 2 år og 8 måneder. Sønnen ble dømt for utroskap ved å ha solgt aksjer til overpris til egen fordel og i strid med selskapets interesse, og derved påført selskapet et tap på 4 600 000 kroner. Straffen ble satt til fengsel i 1 år og 2 måneder. Begge ble frifunnet for bedrageri og overtredelse av regnskapslovgivningen.

Tullenavn i anke: LF-2018-1194 – [Lovdata PRO](#)

Anke over dom, underskrevet med «Ola Nordmann», ble avvist. Verken lovforarbeider, juridisk teori eller rettspraksis gir grunnlag for å akseptere annet enn en underskrift med domfeltes rette navn som underskrift i henhold til straffeprosessloven § 312. Domfelte fikk ikke gehør for sitt syn om at all bruk av navn er ulovlig, og om at navn kjennetegner en juridisk person, ikke individet.

Hatefule ytringer: LF-2017-146001 – [Lovdata PRO](#)

Saken gjaldt straffutmåling for hatefulle ytringer. En mann hadde skrevet en hatefull kommentar på bloggen til en tidligere profilert politiker. Flertallet i lagmannsretten kom til at det skulle idømmes ubetinget fengsel på 21 dager, slik tingretten kom til. Ytringen var grov og inneholdt en oppfordring til drap. Den var fremsatt i kommentarfeltet til en nettavis og hadde derved et stort spredningspotensiale. Mindretallet mente det var tilstrekkelig å reagere med betinget fengsel. Ytringen var spontan og et engangstilfelle. Etter rettspraksis var det reagert med betinget fengsel og bot for slike overtredelser tidligere. Domfelte anket til Høyesterett, som tok saken til behandling, men anken ble deretter trukket og saken hevet.

Påvirkning av politiforklaring til en siktet:

LF-2018-16461 – [Lovdata PRO / Lovdata for ikke-abonnenter](#)

Saken gjaldt påvirkning av aktør i rettsvesenet. En polititjenestemann sendte tekstmeldinger til en siktet om hva han burde fortelle i politiavhør. Polititjenestemannen ble domfelt for å ha opptrådt slik at hans handlinger på rettsstridig måte var egnet til å påvirke siktede. Det sentrale spørsmålet for lagmannsretten var om tekstmeldingene utgjør «annen rettsstridig adferd», noe flertallet besvarte bekreftende. Etter anke kom imidlertid Høyesterett til motsatt resultat (HR-2018-1784-A), og dømte polititjenestemannen etter en mildere bestemmelse om tjenestefeil.

Eierbrøken i samboerforhold: LF-2018-97355 – [Lovdata PRO / Lovdata for ikke-abonnenter](#)

Det oppsto tvist om det økonomiske oppgjøret etter avsluttet samboerforhold. Partene var enige om at fellesboligen var sameie, men uenige om hvilken eierandel de hadde. Begge parter anførte sterke grunner for å overta boligen. Lagmannsretten fastsatte partenes eierandel til henholdsvis 30 prosent og 70 prosent, primært ut fra hvilken egenkapital hver av partene bidro med ved anskaffelsen. Det ble lagt noe vekt på bidrag til felles husholdning under samboerskapet. Ingen av partene hadde sterke grunner for å overta boligen.

Oppsigelse av lærer etter fysisk irettesettelse:

LF-2018-84021 – [Lovdata PRO / Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En lærer ble sagt opp blant annet på grunn av at han skulle ha grepet inn fysisk mot elever på femte trinn. Saken gjaldt spørsmål om oppsigelsen var gyldig. Kommunen mente at lærerens handlinger var uakseptable og at tilliten til ham som lærer ikke lenger var til stede. Lagmannsretten – i likhet med flertallet i tingretten – kom til at oppsigelsen ikke var saklig begrunnet og derfor ugyldig. Lagmannsretten mente at læreren hadde handlet kritikkverdig ved et par anledninger, men at dette ikke var tilstrekkelig grunnlag for kommunen til å bringe arbeidsforholdet til opphør. Med henvisning til tingrettens dom ble det bl.a. uttalt at det «forekommer vanskelige situasjoner hvor en lærer må gripe inn for å avverge skade på seg

selv eller andre elever. Videre må det være rom for feiltrinn også på dette området (...)».

Advokatsalær til besvær: LF-2018-72681 – [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

Klienten krevde tilbakebetalt deler av salæret fra advokatfirmaet som hadde representert selskapet i forbindelse med en sak om ekspropriasjon og skjønn. I skjønssaken ble selskapet tilkjent «nødvendige» utgifter, men de faktiske advokatutgiftene oversteg det tilkjente beløpet med ca. 190.000 kroner. Klienten mente at advokatfirmaet ikke kunne kreve mer av klienten enn det som ble tilkjent i skjønssaken. I likhet med tingretten kom imidlertid lagmannsretten til at advokatfirmaet kunne kreve det overskytende, og at det samlede salæret ikke sto i et urimelig forhold til oppdraget og arbeidet som ble utført. Det ble pekt på at det ikke nødvendigvis er sammenfall mellom hva som er rimelig å belaste en motpart og en klient. Klienten hadde vært krevende, og oppdraget hadde til dels gått ut over selve skjønssaken.

Når blir samvær umulig? LF-2018-115592 – [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En jente på ni år hadde siden fødselen hatt omfattende samvær med sin far. Annenhver helg hadde jenta fløyet til sin far, frem til hun i begynnelsen av 2018 nektet enhver kontakt med ham. Far begjærte tvangsfullbyrdelse – tvangsmulkt – såfremt mor ikke medvirket til gjennomføring av telefonsamtaler og samvær. Lagmannsrettens flertall fant at tvangsfullbyrdelse i en slik situasjon var umulig. Mindretallet mente at begge foreldrene måtte ta ansvar for den situasjonen som hadde oppstått, og at tvangsgjennomføring av samvær i form av ukentlige telefonsamtaler og to fysiske samvær i løpet av en åtteukersperiode var mulig.

Om plassering fra seksjonsleder til seniorrådgiver: LF-2017-197711 – [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

En seksjonsleder ble omplassert til en stilling som seniorrådgiver i rektors stab. Lagmannsretten kom i likhet med tingretten til at omplasseringen ligger utenfor arbeidsgivers alminnelige styringsrett. Vedtaket om omplassering ble imidlertid ansett gyldig

som oppsigelse i kombinasjon med pålegg om å overta annen likeverdig stilling. Seniorrådgiverstillingen ble ansett likeverdig, og seksjonslederen ble ansett for å være varig uskikket til denne stillingen.

Bankens opplysningsplikt og frarådingsplikt når lån tas opp i fremmed valuta: LF-2017-160194 – [Lovdata PRO](#) / [Lovdata for ikke-abonnenter](#)

Et ektepar tok i 2008 opp valutalån på 2,5 millioner norske kroner, knyttet mot CHF. Formålet var å finansiere kjøp av eiendom i Frankrike, og utnytte rentefordel og stabil valuta. Kursen på CHF steg sterkt, og belastningen for paret økte med 1,5 millioner norske kroner. Dette krevde paret tilbakebetalt. Deres klage til Bankklagenemnda førte ikke frem. Tingretten ga paret medhold. Lagmannsretten så det imidlertid som klart at banken hadde gitt fyllestgjørende opplysninger, og mente at den heller ikke hadde brutt frarådingsplikten. Det ble lagt vekt på parets uttrykte ønsker, informasjonen de fikk og parets relativt solide økonomi. Banken ble frifunnet, men ble ikke tilkjent sakskostnader.

Erstatning for tapt barndom – unnlatt inngripen fra barnevernet: LF-2017-94869 – [Lovdata PRO](#)

En samlet lagmannsrett kom til at det forelå omsorgssvikt overfor biologiske barn og fosterbarn. Flertallet mente imidlertid at de ansvarlige kommunene ikke kunne bebreides for at omsorgssvikten ikke ble avdekket, da det i den aktuelle perioden ikke forelå konkrete opplysninger som ga oppfordring til å handle. Mindretallet kom til at det forelå systemsvikt som førte til at den mangelfulle omsorgssituasjonen ikke ble avdekket, og at dette var ansvarsbetingende.

Siste jurysak i Frostating lagmannsrett

Den siste ankeforhandlingen med jury i Frostating lagmannsrett ble holdt i Ålesund tinghus 10. – 13. og 17. – 18. september 2018. Fra 1. januar 2019 skal alle skyldankere behandles med stor meddomsrett, altså med to fagdommere og fem meddommere.

Lagdommer Olav Magnus Hohle administrerte denne historiske ankeforhandlingen, og de øvrige fagdommerne var lagdommer Kjersti Risem-Johansen og ekstraordinær lagdommer Jon Kapelrud. Den siste juryen er også avbildet og navngitt nedenfor. Øvrige aktører var aktor statsadvokat Jogeir Nogva, forsvarere advokat Ivar Blikra og advokat Robert Fonn, bistandsadvokat Tone Monclair og rettsoppnevnte sakkyndige Øyvind Ekeberg og Hilde Selsås. Rettens protokollfører ved oppstart var Morten Værnes.

En mann i slutten av sekstiårene var i tingretten dømt for overtredelser av straffeloven (1902) § 195 første og annet ledd jf. § 206, straffeloven (1902) § 196 første ledd og straffeloven (1902) § 197 til fengsel i 5 år og 6 måneder for flere tilfeller av seksuell omgang til samleie med barnebarn. Han ble i tillegg dømt til å betale erstatning og oppreisning til fornærmede. Han anket dommen.

Ved Frostating lagmannsretts dom av 25. oktober 2017 ble han dømt til fengsel i 5 år. Han anket over saksbehandlingen (et jurymedlem hadde snakket med et vitne i en pause), og Høyesterett opphevet lagmannsrettens dom.

Saken ble deretter behandlet på nytt med jury i Frostating lagmannsrett i september 2018, og juryen

*Fagdommerne: Rettens administrator, lagdommer Olav Magnus Hohle (i midten), sammen med lagdommer Kjersti Risem-Johansen og ekstraordinær lagdommer Jon Kapelrud.
Foto: Morten Værnes*

besvarte denne gangen samtlige spørsmål med nei. Juryens kjennelse ble godtatt av fagdommerne, og det ble avsagt frifinnende dom. Det ble besluttet at behandlingen av erstatningskravene ble utsatt, jf. straffeprosessloven § 431, og ankeforhandling for denne fortsatte.

*Juryen besto av (fra høyre): Wivi-Ann Jørstad Koppen (juryens ordfører), Bo Reinert Grebstad, Marit Gaustad, Egil Berg, Per Inge Øye, Hogne Sigbjørn Kvangarsnes, Idunn Fløan Kjøsnes, Anne Jacobsen, Bjørg Ingveig Brynhildsvoll, Nils Henry Jenssen.
Foto: Morten Værnes*

Takk for meg

Etter å ha vært tilknyttet Frostating lagmannsrett i mer enn tretti år, fant jeg ut at jeg ville gjøre noe annet, og gikk derfor av i vår. Årene i lagmannsretten har gitt meg mange gode opplevelser, både menneskelig og faglig.

Jeg var 35 år da jeg første gang ble konstituert som lagdommer høsten 1984. Da hadde jeg syv års praksis, som dommerfullmektig, advokatfullmektig, politiadjutant og utreder i lovavdelingen i Justisdepartementet. Savnet av dommerrollen gjorde at jeg grep sjansen i lagmannsretten så snart den bød seg. Det er et valg som jeg aldri har angret på.

Min første erindring er at dommerne var eldre den gangen enn de er nå. Karl Solberg var lagmann og så ut som en dommer, høyreist som han var og med markerte ansiktstrekk og en hvit hårmanke. Han var høvdingen i lagmannsretten, og styrte straffesakene med fast hånd. Lagdommerne stelte mest med sivile saker. Av disse minnes jeg særlig Helge Barsett, som hadde bakgrunn fra forvaltningen, og Nils Rogstad, som hadde vært privatpraktiserende advokat. De hadde hver sin personlige stil, førstnevnte myndig og effektiv, sistnevnte elegant og aristokratisk.

Av faglige begivenheter fra den første tiden må nevnes Verdalssaken fra 1986. Spørsmålet i saken var om en grunneier kunne kreve justering av leien som Forsvaret betalte for bruk av et øvingsområde, og som var fastsatt i en festeavtale fra 1899. Lagmannsretten mente ja, under dissens, og jeg skrev dommen. Høyesterett kom til samme resultat, med tilsvarende dissens. Dommen var banebrytende og er blitt en viktig rettskilde på sitt område.

Av ikke-faglige begivenheter husker jeg særlig de mange reisene, og spesielt de som gikk til nabofylket i sør. Møtet med Møre og Romsdal fylke, som for meg var nokså ukjent land, gjorde inntrykk. Naturen er selvsagt storslagen, men menneskene som bor der har også sine særtrekk. Kombinasjonen av driftige sunnmøringer, reflekterte romsdalinger og utålmodige nordmøringer var interessant og avspeilte seg i sakstypene fra de respektive delene av fylket. Reisene var begivenheter i seg selv, og særlig de som foregikk med Hurtigruten, med Roald Engeness som fagkyndig reiseleder.

Av saksbehandlere må nevnes Solveig Hanger, Nina Skaanes og Anne Asp. Den førstnevnte holdt orden på

Sverre Erik Jebens

Foto: Klipp og Lim

regnskapene, den midterste berammet sakene og den sistnevnte bestyrte straffesaksavdelingen. I tillegg til å være hjørnesteiner når det gjaldt driften av domstolen, var de alle markerte personligheter, og ble institusjoner i lagmannsretten.

Noe av det viktigste som skjedde på 1990-tallet var innføringen av to-instansordningen i straffesaker. Sverre Dragsten, som hadde bakgrunn fra skjønns- og allmenningsretten, forberedte lagmannsretten på den nye ordningen. Dommerne måtte skrive silingsnotater, med redegjørelse for hvorfor en anke eventuelt måtte nektes fremmet. Det utgikk imidlertid et bud om at slike avgjørelser ikke skulle begrunnes, fordi de bare var beslutninger. Slik ble det, helt til et internasjonalt menneskerettsorgan oppdaget urimeligheten ved dette, og påla ankeinstansene å begrunne beslutningene.

Min interesse for internasjonale menneskerettigheter ble vakt i denne perioden. Etter noen års permisjon med skriveprosjekt kom det i januar 2004 forespørsel om jeg var villig til å bli nominert som norsk dommer i Den europeiske menneskerettsdomstol. Jeg svarte ja, og deretter fulgte intervju i Paris, samt valg. Tove var med, og vi hadde en fin helg i Paris.

Jeg hadde syv begivenhetsrike år i EMD, som bød på saker fra hele Europa, med en rettskrets på 800 millioner mennesker. Sakstypene var forskjellige fra det jeg var vant til i lagmannsretten, og omfattet alt fra straffesaker og eiendomssaker med røtter fra henholdsvis andre verdenskrig og etterkrigstidens kommunist-

stater, til saker fra vår egen tid, om så vidt forskjellige spørsmål som barnevern, asylrett og forholdene i fengsler. Blant de mange besøkene som jeg mottok i Strasbourg, rangerer jeg besøket fra Frostating lagmannsrett høsten 2006 klart høyest.

Livet i lagmannsretten har forandret seg i løpet av årene jeg har hatt tilknytning der. Antallet ansatte er mer enn fordoblet, som følge av økt saksinngang. Måten sakene behandles på er også annerledes enn før, særlig etter innføringen av elektronisk saksbehandlingssystem, noe som har effektivisert prosessen betydelig.

Hvilke sakstyper som dominerer har også endret seg i løpet av min tid i lagmannsretten. På sivilsaksområdet er hovedvekten forskjøvet fra tvister om fast eiendom og tolking av kontrakter til forvaltningssaker, blant annet om barnevernsinngrep. Familiesakene utgjør nå, på samme måte som før, en betydelig del av den samlede porteføljen.

De sivile sakene er også blitt mer kompliserte og omfattende enn tidligere. Dette har ført til økte kostnader for partene, noe som på sikt kan true rettsikkerheten. Tvisteloven har ikke medført tilstrekkelige forbedringer, og redskapene der bør benyttes oftere. Ordningen med rettsmegling er udelt positiv, og adskillig bedre enn situasjonen tidligere, da enkelte

dommere hadde det med å “sette seg” på advokatene for å oppnå forlik. At domskonferansene er blitt mer omfattende enn tidligere, er etter mitt syn også et betydelig fremskritt. Uten forkleinelse for noen, mener jeg at dommerne bør bruke mer tid til å høre på hverandre og mindre tid til å høre på advokatene. Kvaliteten på dommene, og dermed også rettssikkerheten, vil være best tjent med dette.

Straffesakene, med overgrep som et gjennomgående tema, byr på spesielle utfordringer og er samfunnsmessig viktige, selv om det ligger i deres natur at de er traurige. At juryordningen er avviklet er etter min mening et klart fremskritt. Grunnen er, slik jeg ser det, ikke bare at meddomsretten, i motsetning til juryen, begrunner avgjørelsen av skyldspørsmålet, men også at rettssikkerheten ivaretas bedre ved at fagdommere og lekdommere diskuterer og avgjør skyldspørsmålet sammen enn ved at skyldspørsmålet overlates til juryen.

Jeg har nå gått inn i en ny rolle, der arbeidet med en fagbok har tatt over for dommergjerningen. Muligheten for å delta som ekstraordinær lagdommer står imidlertid åpen og vil bli benyttet når jeg går lei av skrivingen. Jeg takker alle i lagmannsretten, kolleger og saksbehandlere, for mange trivelige år.

Nidelva i Trondheim Foto: Dag Brathole

20 spørsmål – et revolverintervju

Skytter: Lagdommer Mats Stensrud

Offer: Rådgiver Morten Værnes

1. Med 10-års jubileum i lagmannsretten, angrer du på jobbvalget?

Tida i lagmannsretten har vært den mest lærerike og givende i mitt arbeidsliv. Så nei, jeg har aldri angret.

2. Du er jo utdannet journalist.

Hva var det som fristet deg hit i 2008?

Jeg arbeidet også som journalist i lokalavis. Det som fristet, var å bo og jobbe i by. Grunnen til at jeg satset på lagmannsretten, var først og fremst samfunnsoppdraget til domstolene. Det virket spennende og betydningsfullt. Pressens samfunnsrolle var på vikende front med tabloide vinklinger.

3. Tittelen er rådgiver.

Synes du at den er dekkende?

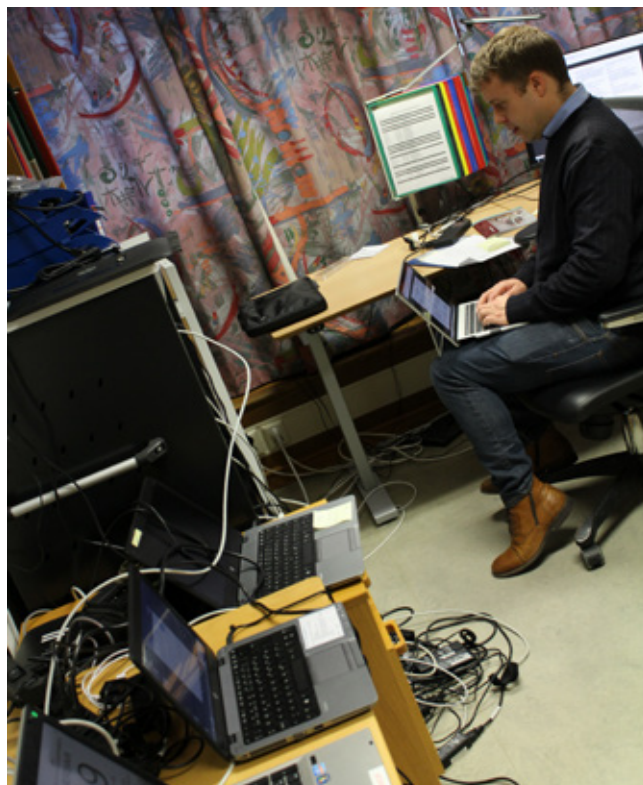
Jeg gir råd og yter service overfor interne medarbeidere og eksterne aktører. Jeg bestemmer sjelden, og rådene mine er ikke like bindende. Tittelen dekker vel kjerneoppgavene, men kanskje ikke det at jeg for eksempel kryper mye rundt på gulvet og trekker kabler.

4. Jeg kaller deg alt-mulig-mann. Kan du nevne de viktigste arbeidsoppgavene?

Iløpet av ti år har mine oppgaver kontinuerlig endret seg. Jeg begynte som saksbehandler, og tidvis er jeg fortsatt protokollfører. Men nå er de viktigste oppgavene knyttet til å foreslå systemer for effektiv informasjonsdeling, internt og eksternt. Videre å bidra til utvikling og drift av data- og audiovisuelt utstyr – i rettssaler, møterom og kontorer. Brukerstøtte/opplæring i utstyret hører med. Vi må jobbe smartere og mer effektivt. Jeg kurs-er og tar imot ulike besøkende på tinghuset. Den siste tiden har jeg også stått for kontroll av saleroppgaver.

5. Hvordan arter arbeidet seg i dag, sammenlignet med hverdagen i 2008?

Da jeg kom, var jeg nesegrus av beundring for mine erfarne kolleger. Å være saksbehandler oppleves tidvis som en kamp for å ta unna oppgavene – nærmest som Charlie Chaplin ved samlebandet i «Modern Times». Mangfoldet av sakstyper bidrar til spenning. Etter hvert har papirene mer eller mindre forsvunnet fra posthylla. Oppgavene kommer gjerne i innkurven i Lovisa eller fra

Morten Værnes Foto: Kari Lynne

kolleger som står i døren, ringer meg eller sender e-post. Flere oppgaver er knyttet til årstider eller begivenheter. Som når årsmeldingen skal fylles med tekst og bilder. Eller når en ny medarbeider skal innføres i våre dataverktøy og registreres i systemer, lister og oversikter. Ingen dager er like, og jeg opplever at jeg har hyggelige og flinke kolleger rundt meg.

6. Jeg trodde at en journalist foretrakk papir og blyant. Hvordan er du blitt så digital?

Det tror jeg først og fremst skyldes at mine foreldre sørget for at jeg fikk bruke PC fra ung alder. Så hadde jeg en lærer som lot oss elever konkurrere i hvem som raskest skrev på tastatur med touch-metoden. Jeg liker analoge mennesker, men har tro på digitaliseringen. Dessuten har jeg alltid vært fasinert av design. Og kanskje særlig når det gjelder å søke etter, sammenstille og dele informasjon i en organisasjon, synes jeg det digitale er overlegent papir og blyant.

7. Blir du ikke lei av utstyr som ikke funker og hjelpeløse kolleger?

Jeg vil svare ubetinget ja på det første. Når hjelpeløshet hos kolleger skyldes at utstyr ikke virker, deler jeg deres frustrasjon! Og i andre tilfeller ser jeg det som en mulighet for læring.

Gjevilvatnet Foto: Nils Valland

8. Du kurser advokater om Aktørportalen og digitale rettsmøter. Hvordan er inntrykket av advokatenes digitale ferdigheter?

Vi er så forskjellige, men advokater er ofte smarte folk. De ser gjerne et potensial i å lære digitale arbeidsmåter. Med viljen kommer også ferdighetene.

9. Svenskene ligger ti år foran oss i den tekniske utviklingen. Hva med en studietur til Svea hovrätt i Stockholm – og kanskje også til Østre landsrett i København?

En studietur ville absolutt vært interessant! Å dele med andre, både innenlands og utenlands, er hovednøkkelen til å lykkes med digitalisering, og vi må være åpne for å lære av andre domstoler for å forbedre den tekniske riggen vår.

10. Finnes det alt-mulig-menn og -kvinner i de andre lagmannsrettene, som du har kontakt med?

Jeg opprettet en gruppe på intranettet hvor vi diskuterte dagsaktuelle utfordringer. Det var veldig lærerikt, og gjorde at vi slapp å “finne opp kruttet” der andre allerede hadde “knekt koden”. I det siste har den reduserte bemanningen av saksbehandlere gjort at vi kanskje sjeldnere finner tid til slik erfaringsdeling. Det kan bli en litt “ond sirkel”.

11. LOVISA er blitt 15 år gammel. Hvis du var teknisk sjef i DA og etterpåklok: Hva ville du gjort annerledes?

Vel, etterpåklok? Det er kanskje ikke Lovisa som er hovedproblemet, men at systemet i for liten grad er supplert med dynamiske rutinebeskrivelser. Wikipedia har på

mange måter revolusjonert vår oppfatning av hva et leksikon er, men jeg synes ikke at vi er «helt der» når det gjelder å følge opp endringsbehov i systemet eller å sørge for oppdaterte rutinebeskrivelser i domstolene.

12. Hvor mange kopper kaffe drikker du per dag?

Hvis vi anser en kaffekopp som en måleenhet, vil jeg tippe at jeg i sum drikker 3-4, men jeg har en lei tendens til å løpe fra halvtomme (eller halvfulle) kaffekopper. Typisk når «datamaskina henger» hos en kollega.

13. Du er tillitsvalgt. Hva er viktigst i disse tider?

Som varatillitsvalgt i Parat i lagmannsretten er det viktigste nå kanskje å være en motvekt mot den utryggheten som skapes av politikere og DA, for om saksbehandlere har sin jobb å gå til i fremtiden. Å sikre medlemmene medbestemmelse og godt samarbeid med arbeidsgiver, er generelt viktige tema. Lønn er selvsagt også vesentlig. Det burde ligge mer prestisje i å jobbe som saksbehandler i rettsvesenet - én av de aller viktigste grunnpillarene i et demokratisk samfunn.

14. Hvis du var 18 år – hvilket studium og yrke ville du satset på?

Jeg hadde planer om å bli arkitekt eller detektiv, så med blanke ark – kanskje ett av disse alternativene? Eller gjort et «krumspring» – som 18-årig pelsjeger og fangstmann i villmarka!

15. Hva jobber du med i 2029?

Jeg ser ikke bort ifra at jeg fortsatt er i domstolene. Jobber med å skrive tekster, hvor jeg kan utnytte teknologi og design. Og kanskje er involvert i å utvikle strategier og utøve ledelse.

16. Har du gjort deg tanker om norsk journalistikk i årene fremover?

Jeg synes dessverre at den frie pressen som et makt-korrektiv, som en fjerde statsmakt, har mistet tilstedeværelse og kraft. Som tidligere journalist har jeg inntrykk av at journalistyrket i for stor grad er et jag etter å produsere mye stoff i kvantum eller generere mange “klikk”, og gjerne med for stor påvirkningskraft fra annonsører og profesjonelle kilder. Hvis pressen i tillegg spesialiserer seg på sensasjoner, ensidig dekning av konflikter og ren underholdning, tror jeg journalistene taper kampen om oppmerksomheten mot bloggerne. Selv forlot jeg journalistyrket, men jeg heier fortsatt på gode nyhetsreportere og gravende journalister som avslører kritikkverdige forhold i samfunnet. Her mener jeg journalistene har sine reelle konkurransefortrinn.

17. Noen av oss vet at du studerer på fritiden. Fortell!

Jeg har i 2,5 år vært deltidsstudent ved et samlingsbasert studium (MBA) på Nord Universitet. Akkurat nå samarbeider jeg med en medstudent om en avsluttende masteroppgave innenfor fagområdene strategi, ledelse og forretningsutvikling. Vi ser nærmere på handel og levering av mat, gjerne matspesialiteter, kortreiste eller i litt mindre skala. Vårt mål er å finne helhetlige og effektive strategier for dette.

18. Yngre kvinner og menn blir meddommere. Er fagdommere for gamle?

Jeg syntes nok at fagdommerne var litt gamle da jeg begynte i lagmannsretten for ti år siden. Merkelig nok virker de mye yngre nå. Jeg tror at hele spennet i alder og kjønn har noe å tilføre i samarbeidet og i arbeidsmiljøet. Det gjelder både blant fagdommere, meddommere og saksbehandlere.

19. Hvilke interesser har du på fritiden?

Kona og jeg synes det er veldig spennende å reise rundt i verden. Vi har også et fritidssted på Stokkøya i Åfjord. Ballspill, løping og friluftsliv setter jeg også pris på. Og så bruker jeg sikkert litt for mye tid foran skjermer!

20. Dette er altså et revolverintervju. Hender det at du selv løsner skudd?

Ja. I Forsvaret like før årtusenskiftet var jeg grensejeger med AG3 ved den norsk-russiske grensa. Men enda bedre trives jeg nok med haglegeværet – på småviltjakt!

Morten fyller 40 år i vinter.

Utsikt mot Ålesund fra Aksla. Foto: Dag Brathole

Sikkerhetsleders årsberetning 2018

Avdelingen for sikkerhet- og service i Trondheim tinghus består av tre personer. Disse er Tom Åge Dahl, Jan Erik Haugdal og Anders Bang Danielsen. Jan Erik er ansatt i en 50 prosent stilling, mens de to andre er ansatt i hver sin 100 prosent stilling. Arbeidsoppgavene for avdelingen har økt betraktelig i 2018 og det har medført at Jan Erik har jobbet mer enn det stillingsandelen tilsier.

I januar 2018 startet arbeidet med å bygge en ny resepsjon – skranke i hallen i tinghuset. Denne ble tatt i bruk umiddelbart og betjent av sikkerhetsavdelingen fra åpningstid og utover dagen. På mange måter er kontorene flyttet ut til skranken hvor det blant annet er satt opp to dataskjermer slik at mye av arbeidet kan gjøres derfra. Gevinsten ved dette er at vi møter publikum som skal inn i tinghuset. Vi kan veilede, gi orientering og yte service i tillegg til å få en viss oversikt over hvem som til enhver tid befinner seg i Trondheim tinghus. Vi mener at skranken også har en forebyggende effekt gjennom den betydning vår synlighet har. Vi er av den oppfatning at det i enkelte miljøer spres informasjon om at «det er ikke bare å gå inn i tinghuset lenger».

Primæroppgaven til sikkerhet- og service er å sørge for størst mulig sikkerhet for alle som til enhver tid befinner seg i tinghuset. Dette gjelder ansatte, publikum og andre aktører som har oppgaver i tinghuset eller er på besøk. Synlighet og tilstedeværelse er det mest forebyggende tiltaket vi gjør for å oppnå dette målet. Kommunikasjon og god dialog med alle partene er viktig og gjennom dette vil vi i de fleste tilfelle klare å få til gode løsninger både i rettssaler og ekspedisjoner.

Vi har brukt mye tid på å utvikle en god sikkerhetskultur i Trondheim tinghus. Vi deltar på kontormøter og dommermøter for å øke bevisstheten om den betyd-

ningen den enkelte selv kan gjøre for å øke tryggheten og forebygge uønskede hendelser. Den menneskelige faktor er grunnsteinen i sikkerhetsarbeid og koster svært lite. Vi merker en god utvikling når det gjelder betydningen av en god sikkerhetskultur i Trondheim tinghus. Stadig flere er opptatt av det, flere snakker om det og gjennomfører på en flott måte de tiltak som vi har skrevet og snakket om internt på huset.

Statistikken for 2018 viser at sikkerhet- og service var tilstede i 83 saker. Av disse var det 15 sivile saker og 70 straffesaker. Vi brukte 103 dager i rettssalen for å forebygge uønskede hendelser og skape trygghet for de involverte partene. I tillegg ble det gjennomført flere saker hvor vi hadde visitasjonskontroll.

I 2018 gjennomførte vi en sikkerhetsdag i september som tok utgangspunkt i tinghusets tiltakskort. Det ble gjennomført en brannøvelse og flere teoriøvelser for kriseledelsen i begge domstolene.

Strategi og mål for 2019:

Sikkerhet- og service vil fortsette arbeidet med å utvikle en god sikkerhetskultur. Dette arbeidet vil aldri stoppe opp. Vi vil søke om å få ta i bruk sikkerhetsportal for å gjennomføre stikkontroll på personer som skal inn i tinghuset. Dette mener vi vil ha en klar forebyggende effekt. Samtidig vil vi internt fortsette å gjennomføre øvelser og ha en god dialog med eksterne brukere som vi samarbeider med.

Service- og sikkerhetsavdelingen i Trondheim tinghus: Sikkerhetsleder Anders Bang Danielsen (bak) og fra venstre Jan Erik Haugdal, Connie Ohrø og Tom Åge Dahl. Foto: Morten Værnes

Faguttrykk – ordliste

AKTØRPORTALEN Portal hvor domstoler og advokater digitalt utveksler dokumenter og saksinformasjon i sivile skjønns- og tvistesaker, med unntak av saker med anker over jordskifteavgjørelser (AJA). Salærbehandling for både tviste- og straffesaker inngår også.

ANKE Rettsmiddel mot en domstolsavgjørelse.

FAGDOMMERSAK Saker hvor lagmannsretten under ankeforhandlingen er satt med tre fagdommere. Som regel dreier det seg om anke over straffeutmålingen i saker om lovbrudd med strafferamme på inntil seks års fengsel.

FAGKYNDIG MEDDOMMER I mange saker vil retten ha behov for særlig kyndighet på spesielle fagområder. Retten kan da settes med fagkyndige meddommere. Dette er personer som har spesiell kompetanse innenfor de aktuelle fagområder, slik som psykologi, økonomi, bygningsvesen etc.

FØRSTELAGMANN Domstolleder for lagmannsretten.

JORDSKIFTE Samlebetegnelse for noen typer endringer i og fastsetting av eiendoms- og rettighetsforhold.

LAGDOMMER Embetsmann som er dommer i lagmannsretten.

LAGDØMME Området lagmannsretten får sine saker fra. Utgjøres av et visst antall tingretter og deres respektive rettskretser/domssogn.

LAGMANN Ved de store lagmannsrettene som er avdelingsdelt, er det en lagmann som er avdelingsleder.

LAGMANNSRETT Domstol som behandler sivile saker og straffesaker etter anke, og i noen få tilfeller som første instans.

LEKDOMMER/LEGDOMMER Ikke juridisk utdannet person som deltar som meddommer i pådømmelsen i en rettssak (se meddommer).

LUKKEDE DØRER Hovedregelen er at rettsmøter er offentlige. Når retten unntaksvis beslutter at publikum ikke får adgang til å følge rettsforhandlingene, sier man at retten går for lukkede dører. Lukking av dører er særlig aktuelt (domstoloven § 125) ved:

1. Fengslingsmøter hvor offentlighet vil skade etterforskningen
2. Saker som omhandler svært private forhold
3. Saker etter barneloven og ekteskapsloven og saker om administrative tvangsinngrep (barnevern, tvangsinnleggelse i psykiatri).

MEDDOMMER Ikke juridisk utdannet person (lekdommer) som deltar i behandlingen av en rettssak sammen med de juridiske dommerne. De deltar på lik linje. I særskilte tilfeller kan det oppnevnes såkalte fagkyndige meddommere, se dette.

MEDDOMSRETT Når lagmannsretten i straffesak settes med to juridiske dommere og fem meddommere. Når tingretten settes med en juridisk dommer og to meddommere.

OVERSKJØNN Overprøving av tingrettens skjønn. Lagmannsretten settes med en fagdommer og 2 (4) skjønnsmedlemmer

SKJØNN Grovt sagt fastsettelse av erstatning for inngrep, f.eks. avståelse av grunn til veg. Omfatter også odelstakster.

TINGRETT Domstol som med få unntak behandler alle saker, både sivile saker og straffesaker i første instans.

Inngangspartiet til Trondheim tinghus fra Munkegata har to dobbeltdører med i alt 12 relieffer med motiver fra samfunnet som domstolene har sitt virke i, – trøndersk næringsliv, kirkeliv, utdanningsinstitusjoner mm.

Står vi ute på fortauet, har vi en fargerik forsamling foran oss, tre grupper i terrakotta på hver side og midt i står middelalderlagmannen i marmor, som leser loven på Frostatinget.

Det er rettsutviklingen og rettsutøvelsen i århundrenes løp som fremstilles gjennom historiske personer. Motivvalgene har professor Oluf Kolsrud stått for (han har også gitt utkast til Domkirkens glassmalerier og statuene på Vestfronten). Utformingen er billedhugger Nic. Schiølls verk (som også kan knyttes til Domkirken, og har laget to av de store kjempene, Styrke og Måtehold, utenfor Bergen tinghus).

Keramiker Jens von der Lippe har utført veggrelieffene.

